

Den næste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til udenrigsministeren af Aksel Larsen m. fl.

(Forespørgselen findes i tidenden sp. 1210).

Ordføreren for forespørgerne (Aksel Larsen): Den 9. april 1941 blev der af Danmarks gesandt i Washington, minister Kauffmann, undertegnet en overenskomst med Amerikas Forenede Staters regering om Grønlands forsvar. Overenskomsten var foranlediget af den daværende situation, var i høj grad nødvendiggjort af den daværende situation og tog også kun sigte på den daværende situation. Den blev senere, efter Danmarks befrielse, godkendt af den danske rigsdag. I denne overenskomst, ifølge hvilken Amerikas Forenede Stater påtog sig Grønlands militære forsvar, blev der i artikel X udtrykkelig fastslået, at overenskomsten tog sigte på det, man i artiklen kalder „de nuværende farer for det amerikanske kontinents fred og sikkerhed“. Med „de nuværende farer“ kunne der ifølge sagens natur, med henblik på tidspunktet, kun være tale om faren for et militært angreb eller en militær aktion fra de fascistiske aksemagters side.

Den 19. november 1946 rejste det ærede medlem hr. Mogens Fog under finanslovdebatten spørgsmålet her i tinget. Det ærede medlem hr. Mogens Fog spurgte regeringen, om den ikke fandt tiden inde til at bringe denne overenskomst til ophør og dermed få fjernet de fremmede militærstyrker fra dansk område. Da udenrigsministeren var fraværende, blev det ærede medlem hr. Mogens Fogs spørgsmål besvaret af den daværende statsminister, der den 5. december 1946 udtalte følgende, som jeg gerne vil have den højtærede formands tilladelse til at citere:

„Det er jo udenrigspolitik, det her drejer sig om, og jeg skal derfor henvise til udenrigsministerens udtalelser her i tinget, som han fremsatte ved denne finanslovbehandling, før han rejste til England og Amerika. Jeg går ud fra eller anser det for sandsynligt, at den højtærede udenrigsminister nu forhandler i Amerika om dette spørgsmål, og jeg tror, de fleste vil være enige i, at det er det bedste at afvente udenrigsministerens tilbagekomst, forinden spørgsmålet drøftes mere indgående. Jeg ved ikke, om den fungerende udenrigsminister har noget at føje til det, der allerede er sagt om denne sag.“

Denne udtalelse fremsatte den daværende statsminister som sagt på regeringens vegne 5. december 1946 — det kan ses i folketingstidenden sp. 1473. Vort parti fandt det rimeligt, at man afventede de nævnte samtalers forløb og resultatet af dem, men da vi var nået hen på foråret 1947, mente vi, at tiden var inde til at få at vide, om der nu var sket noget. Vi stillede derfor i folketinget et forslag til beslutning, hvori det udtaltes, at forudsætningerne for overenskomsten af 9. april 1941 om Grønlands forsvar ikke mere var til stede, hvorfor man opfordrede regeringen til i henhold til overenskomstens artikel 10 at foretage de nødvendige skridt for at få genoprettet Danmarks fulde suverænitæt over Grønland. Da dette forslag til beslutning kom til behandling den 29. maj 1947, udtalte den daværende statsminister på den såvel daværende som nuværende udenrigsministers vegne — udenrigsministeren var dengang syg — bl. a. følgende, som jeg også gerne vil have lov at citere fra folketingstidenden sp. 4956:

„Udenrigsministeren har den 28. april sendt vor ambassadør i Washington en udførlig instruktion angående denne sags fortsatte behandling, og i konsekvens heraf har ambassadøren efter regeringens ordre den 27. maj overrakt den amerikanske regering en note, i hvilken ambassadøren har fremsat anmodning om, at den i overenskomstens artikel 10 forudsatte forhandling mellem de to regeringer snarest finder sted.“

Den omtalte note, som af den danske regering blev overleveret De Forenede Staters regering den 27. maj 1947, henviser udtrykkelig til de forskellige samtaler, der har været ført med repræsentanter for den danske regering og for De Forenede Staters regering, hvorpå den formelt og højtideligt fremsætter anmodning om, at den i overenskomstens artikel 10 forudsatte forhandling mellem de 2 regeringer snarest finder sted. Det var altså den 27. maj 1947, og siden da er der gået 1½ år.

I Grønlandsoverenskomstens så ofte nævnte artikel 10 står der, som jeg allerede har omtalt, at overenskomsten skal forblive i kraft, indtil der er enighed om, at de nuværende farer for det amerikanske kontinents fred og sikkerhed er ophørt. Der siges videre i artikel 10 følgende — som jeg gerne vil have lov at citere ordret —:

„Til den tid vil overenskomstens ændring eller ophør blive genstand for konference mellem de amerikanske Forenede Staters regering og Danmarks regering. Enhver af parterne skal have ret til, efter